KIRUNA KOMMUN
Kommunledningsförvaltningen

YTTRANDE
Emelie Yahia, Hållbarhetsstrateg 2026-09-17
Vårt dnr: KS-2026-01093 dpl 940
Ert dnr: KN2026/01175

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över SOU 2026:33 Vägen mot utfasning – Styrmedel för ett fossilfritt samhälle

Sammanfattning

Kiruna kommun ställer sig i huvudsak positiv till utredningens ambition att skapa långsiktiga och kostnadseffektiva styrmedel för att nå Sveriges klimatmål och EU:s åtaganden. Kommunen delar bedömningen att elektrifiering, ökad användning av förnybara drivmedel och ett successivt minskat beroende av fossila bränslen är centrala delar av omställningen.

Samtidigt vill kommunen framhålla att de geografiska och strukturella förutsättningarna i norra Sveriges glesbygder skiljer sig markant från många andra delar av landet. Avstånden inom kommunen är mycket långa, vilket genererar i ett starkt beroende av vägtransporter samt ett näringsliv som i hög grad är beroende av transporter och arbetsmaskiner. Kiruna kommun anser därför att konsekvenserna för avlägsna glesbygdskommuner behöver analyseras ytterligare.

Kiruna kommun vill särskilt lyfta behovet av:

- säkerställd tillgång till drivmedel i hela landet under omställningsperioden,
- en snabb utbyggnad av laddinfrastruktur för såväl personbilar som tunga transporter,
- hänsyn till transportintensivt näringsliv och industrikommuners särskilda förutsättningar,
- ett tydligt beredskaps- och totalförsvarsperspektiv,
- att omställningen genomförs på ett sätt som säkerställer regional rättvisa och likvärdiga förutsättningar i hela landet.

Yttrande

Kiruna Kommun välkomnar utredningens arbete med att identifiera styrmedel som kan bidra till att Sverige når sina klimatmål och sina åtagande inom Europeiska unionen. Kiruna kommun delar uppfattningen om att utsläppen från transportsektorn och arbetsmaskiner behöver minska och har förståelse för att elektrifieringen kommer att vara en central del av omställningen mot ett fosilfritt samhälle.
Kiruna kommun ser samtidigt positivt på att utredningen uppmärksammar

Postadress: Kiruna kommun, 981 85 Kiruna
Besöksadress: Stadshuset, Stadshustorget 1
Telefon: 0980-70 000
Organisationsnummer: 21 20 00-2783
Webbplats: www.kiruna.se
E-post: kommun@kiruna.se

regionala skillnader samt behovet av en fortsatt fungerande drivmedelsförsörjning under omställningen.

Kiruna kommun ser positivt på förslaget kring att öka anslaget till energi- och klimatrådgivningen, som sannolikt kommer att bli en central funktion vid en omställning. Vidare är Kiruna kommun också positiva till att man överväger möjlighet till riktade bidrag till kommuner och regioner för möjlighet att genomföra tillgänglighetsskapande åtgärder.

Kiruna kommun bedömer att omställningen kan medföra ökade kostnader för kommunal service under en övergångsperiod. Förslag på en sänkt elskatt anser Kiruna kommun vara nödvändigt för såväl privatpersoner som verksamheter, organisationer och den kommunala verksamheten, som kompensation för ökade drivmedelspriser och utfasning.

Konsekvenser för glesbygdskommuner och kommunal service

Kiruna kommun är Sveriges geografiskt sett största kommun och präglas av långa avstånd mellan såväl bostäder, arbetsplatser samt samhällsservice. Möjligheten att ersätta biltransporter med exempelvis kollektivtrafik eller andra alternativ är mycket begränsade i stora delar av kommunen.

Det konstateras i utredningen att glesbygdsregioner påverkas mer av ökade drivmedelskostnader än storstadsregioner. Kiruna kommun delar denna syn och anser därför att konsekvenserna för glesbygdskommuner behöver analyseras ytterligare innan omfattande förändringar av beskattning och drivmedelspriser införs.

Vidare menar Kiruna kommun att omställningen måste utformas så att hänsyn tas till de strukturella skillnader som finns mellan olika delar av landet. Bilen är fortsatt en nödvändig förutsättning för transport och tillgång till exempelvis samhällsservice. Glesbygdskommuner bör inte bära en oproportionerligt stor andel av omställningens kostnader jämfört med storstadsregioner där många alternativa transportlösningar är mer tillgängliga och infrastrukturen mer utbyggd.

Industri och näringsliv

Kiruna kommun är en mycket betydande industrikommun med verksamheter inom besöksnäring, transporter, bygg- och anläggningssektor samt gruvnäring. Många av dessa är i dagsläget starkt beroende av tunga transporter och arbetsmaskiner och Kiruna kommun delar utredningens bild om att dessa branscher är särskilt känsliga för ökade drivmedelskostnader samt att konkurrenskraftsperspektivet måste beaktas under en sådan omställning.

Med anledning av detta anser Kiruna kommun att staten bör säkerställa att industrikommuner samt regioner med intensiva transporter ges goda förutsättningar att genomföra omställningen på ett sätt som gör att inte investeringar, konkurrenskraft och sysselsättning påverkas negativt.

Kiruna kommun som geografisk plats befinner sig samtidigt i en period av omfattande stadsomvandling och industriell utveckling. Omställningen bör därför genomföras på ett sätt som inte hämmar investeringar, kompetensförsörjning eller förutsättningarna för fortsatt näringslivsutveckling.

Laddinfrastruktur och elektrifiering

Utredningen föreslår att transportsektorn ska genomgå en fortsatt elektrifiering och för Kiruna kommun är tillgången till en robust och väl utbyggd laddinfrastruktur en förutsättning för att denna utveckling ska vara möjlig.

Därför vill Kiruna kommun särskilt lyfta behovet av:

- tillräcklig elnätskapacitet
- utbyggnad av laddinfrastruktur längs de stora transportstråken i norra Sverige
- laddinfrastruktur för tung trafik
- att hänsyn tas till de geografiska förutsättningarna (lokalt klimat samt långa körsträckor)

Mot bakgrund av de långa avstånden och de särskilda förutsättningarna i norra Sveriges glesbygder anser Kiruna Kommun att statliga insatser för utbyggnad av laddinfrastruktur fortsatt är nödvändiga i områden där kommersiella förutsättningar för etablering är begränsade.

Drivmedelsförsörjning samt beredskap

Kiruna kommun ser positivt på att utredningen särskilt uppmärksammar behovet av att säkerställa tillgången av flytande drivmedel under omställningsperioden. Det blir extra viktigt utifrån såväl tillgänglighet, men inte minst även krisberedskap, totalförsvar, samhällsviktiga verksamheter polis och räddningstjänst, som samtliga kommer att vara beroende av detta en lång tid framöver.

Kommunen vill uppmärksamma behovet av att samhällsviktig verksamhet såsom hemtjänst och hemsjukvård ges förutsättningar att fungera även vid stora geografiska avstånd, stränga klimatförhållanden och störningar i energiförsörjningen.

Kiruna kommun tillstyrker därför utredningens inriktning att bibehålla stöd för kommersiell verksamhet. I geografiskt vidsträckta kommuner, som Kiruna, med långa transportavstånd kommer flytande drivmedel under överskådlig tid att utgöra en viktig del av samhällets robusthet och krisberedskap.

Avslutning

Avslutningsvis är Kiruna kommun positiv, men vill samtidigt belysa vikten av att omställningen genomförs med hänsyn till de olika geografiska förutsättningarna i landet. Avseende norra Sverige så är avstånden långa, näringslivet transportintensivt och beredskapsintressen viktiga, vilket gör att konsekvenserna kan blir större än i andra delar av landet. Kiruna kommun bedömer att förslagen kan medföra betydande konsekvenser för kommunal verksamhet, kommunala bolag och samhällsplanering i geografiskt vidsträckta glesbygdskommuner. Särskilt berörs transportberoende verksamheter såsom vård, omsorg, skolskjutsar, teknisk drift och samhällsviktig service. Kommunen efterfrågar därför en mer fördjupad analys av konsekvenserna för glesbygdskommunernas ekonomi, kompetensförsörjning, beredskap och möjligheter att upprätthålla en likvärdig kommunal service i hela landet.